73ste Jaargang — Nr 19. Zaterdag 14 Mei 1927

AANKONDIGINGEN.
Prijs per regel .....fr. 1.00
Tusschen Allerlei- in Provincie nieuws .....fr. 2.00
Vonnissen en doodsberichten .....fr. 3.00

Kleine Aankondigingen :
van 1 tot 4 regels ..... fr 2.50
Elke regel meer ..... fr 0.25
Voor meer dan één inlassching prijs volgens akkoord.

Alle aankondigingen en mededelingen moeten ons toekomen voor Donderdag middag.

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG

WEEKBLAD VERSCHIJNENDE ELKEN ZATERDAG.

BUREEL EN REDACTIE :
Drukkerij COLLEE
— (Naaml. Maatsch.) —
TONGEREN
Postcheks rekening n 84855.
Telefoon 12

Abonnementprijs : fr. 12.50 per jaar. vooraf betaalbaar.
25 centiemen het nummer.

Alle toezendingen van geld, brieven en aankondigingen, moeten franco gedaan worden aan den uitgever.

TONGEREN, 14 MEI 1927.

Men moet van zijn tijd zijn

Wordt het dikwijls genoeg gezegd ?

't Moet u zeggen dat ik ook van dat geacht ben ; men moet van zijn tijd zijn. Ien moet met zijn tijd meegaan. 't Is uwaasheid daartegen in te gaan. We leven immers nu in dezen tijd, we moeten dus niet dezen tijd rekening houden.

Een beetje vrooger, toen er nog geen trams of niet te veel treinen waren beende men de grootste afstanden zelf maar af.... 't Is ontegensprekelijk dat een fiets, een electrische of stoomtram en trein heel wat gemakkelijker zijn dan een hondenkar, en wie centen heeft voor een automobiel en een vliegmachien, heeft gelijk dat hij er gebruik van maakt... als hij maar niet te veel menschen overrijdt of luchtkasteelen kapot vliegt.

Men moet dus van zijn tijd zijn ! Heelemaal t'akkoord.

Maar om van zijn tijd te zijn, moet men toch eerst weten wat die tijd zooal is of van ons vraagt...En zie, zulks wordt wat te veel vergeten.

Onze tijd !... wel een extra duur leven.

Wil men dus van zijn tijd zijn, dan zal men wat spaarzaam en overleggend moeten zijn.... Dat is één. 't Ware jammer voor de snoepwinkeltjes ; maar ik kan er toch niet aan doen : het welzijn van het huisgezin gaat toch voor. Eerst oomke.

Onze tijd ? — wel een tijd van heropbouw.— Wil men dus van zijn tijd zijn, dan moet men al zijn werkkrachten besteden om handel en nijverheid te doen heropbloeien. Dat is twee... Wat meer ijver voor den arbeid en wat meer zorg om zijn ambtsplichten te vervullen ware een groot geneesmiddel voor de zieke wereld van tegenwoordig.

En hier nu nummer drie, onze juffertjes nog eens....

Onze tijd ? juffertjes... Want gij vooral wilt en moet van uwen tijd zijn ; eh ? onze tijd ? — Wel, een tijd van ernst.

Wilt ge dan van uw tijd zijn we'st dan ernstig, helt eerbied voor u en voor het leven, helt liefde voor uw volk en land en verspilt uw krachten niet aan niets dien of aan kwaad of droomt niet alleen van mode en pronkzucht.

Een tijd van ernst en werklust.

Maar ziet nu toch eens rond !

Werd er ooit meer plezier gemaakt als nu ? De wereld is een kermistent geworden. De kinderma's zitten propensvol elken keer ; de schouwburgen kunnen al hun bezoekers geen plaats geven ; de danszalen zijn te klein... en, o schande ! wat al wa'elijke en onteerende dansen wier naam alleen reeds we niet willen uitspreken.

En wat een modekracht die beter paste in de heidensche wereld dan in een christene samenleving !

Zij die de deugd moesten beminnelijk maken en de anderen voorgaan op het pad der eerbaarheid zijn een kronkelsteen geworden voor velen en met de strikken van den duivel loopen ze door de wereld die zich zoo licht bekoren en verleiden laat.

Wat een verantwoordelijkheid voor het eigen leven en wat een verantwoordelijkheid tegenover anderen ! — We zijn toch mede bewakers onzer broeders !

Gij dan die van uwen tijd wilt zijn, maar in die spreuk een verontschuldiging wilt vinden voor uw lichtzinnig of losbandig leven, weest van uwen tijd, maar begrijpt eerst uwen tijd en weet wat hij van u vraagt.

Deze tijd is een tijd van hoogen ernst.

't Is met ernstig te zijn alleen dat we waarlijk van onzen tijd zijn.

Mgr. Rutten viert feest !

25 jaren bisschop

Op 6 Januari 1902 werd Monseigneur Rutten Bisschop gewijd : hij ontving de volheid van het priesterschap uit de handen van Z. Em. Kardinaal Goossens, die bijgestaan werd door de bisschoppen van Doornik en Brugge. De leuze die hij toen uitkoos : **non recuso laborem**, heeft hij ook verwezenlijkt gedurende vijf en twintig jaren, zoowel in het moeilijke van zijne bisschoppelijke bezoeningen als in het bestuur van zijn uitgestrekt bisdom.

Zieker in groote trekken de bisschoppelijke loopbaan van onzen Hoogeerwaarden Jubilaris.

Wij spreken niet eens van de kleine liturgische plechtigheden, die toch door den bisschop vervuld worden met mijter en staf, zooals zekere kerkmissen of een plechtig lof ; ook niet van de pontificale hoogmissen die op de groote feesten van het jaar een menigte gelovigen onder het gewoel der kathedraal vereenigt.

Veel voornamer zijn de plechtigheden eener kerkwijding of altaarwijding. Weet men ook dat deze wijdingen, door Mgr. Rutten gedaan gedurende vijf en twintig jaren, het merkwaardig getal van **honderd twintig** bereiken ? Zijne eerste kerkwijding was deze van zijn geboortedorp, Geysingen, op 12 Mei 1902. Daarna volgen, om enkel de parochiekerken te noemen, hetzelfde jaar, deze van Sint-Truiden te Hoei, Crisnee, Chatqueu, Andrimont ; in 1903 : Bressoux, Mery, Leopoldsburg, Lommel, Kerkoven, Andrimont, S.-Roch, Mopertingen, Lanaye en Heerlen ; in 1904 : Chaudfontaine, Waret l'Evêque, Beyne, Hamont ; in 1905 : Loon, Magnee, Milmort, Warnant, S.S. Victor et Leonard te Luik, S.-Jean te Tongeren, Heppen en Neerpelt ; in 1906 : Opaveen, Wattwiller, Hees, Colmen, Opgrimby, Hodeige, Linde, Lanaye, Overpelt-fabriek en Ans-Ste-Marie ; in 1907 : Soiveraint-wandre, Folleur, Avennes, Heur-le-Romain, Fairlee, Lincent et Ste Julienne à Verviers ; in 1908 : Tighee, Opoeiteren, Kaiserbaumühle, Poulseur, Kleine-Brogel, Gemmenich, Borlez, Faron, Florze, Sollingen et Grand-berleur ; in 1910 : Schaakenbosch, Jehanster, Avin, Aeverepen, Eygenbilsen, Honnelmont et Aubel ; in 1911 : Saint, Remeoirt, O.-L.-V. van Lourdes in Rausval, José, Houtkom, Sur les Bois en Robermont ; in 1912 : Ruy, Ohée, Velden, Acne, Heppenert, Dilsen en Hognoul ; in 1913 : Klimpoitz en Quaedmechelen ; in 1914 : S.-Phoiten te Luik, Stall en Nieuwerkerken ; dan na den oorlog in 1919 : de parochiekerken van Sippenaeken, Moka, Overpelt en St-Hubertus-Lille ; in 1920 : Kempt ; in 1921 : O.-L.-V. te Herstal en Gelinck ; in 1922 : Corthys en Cosen ; in 1924 : Battice, Lommersweiler en Roloux ; in 1925 Niel-bij-St-Truiden, eindelijk verleden jaar Visé en Lixhe. Buiten deze parochiekerken, dienen er nog te worden aangestipt : 24 klooster- of collegekapellen, alsook 35 antaars door den bisschop van Luik op verschillende plaatsen gewijd. De plechtigheden dezer kerkwijdingen bieden aan de christene gelegenheid zich te scharen in grooten getale rondom hun Vader en in die dorpen, waar maar zelden een bisschop komt ziet men niet zonder aandoening den ouden kerkvoogd onder de menigte rondgaan en de kleine kinderen zegenen in de armen hunner moeders.

Aan den bisschop behoort ook de macht twee sacramenten toe te dienen : het vormsel en het priesterschap. In het bisdom Luik heeft de bisschop de gewoonte het vormsel toe te dienen ieder jaar in de 4 dekenaten van Luik, elders alle twee jaren en in de dorpen gewoonlijk alle drie jaren. Het aantal kinderen, die door Mgr Rutten gevormd werden, blijft nauwelijks beneden de 400.000.

Het sacrament van het priesterschap wordt toegediend op de dagen door de liturgie bepaald, voornamelijk op de Zaterdagen der Quatertemperdagen. In het bisdom Luik hebben de algemeene wijdingen plaats tweemaal per jaar : de eerste, voornamelijk de wijding van onderdiaken, had vroeger plaats op den Zaterdag der Quatertemperdagen van Kerstmis ; sedert 4 jaren is zij nu vastgesteld op den Zaterdag voor Passiezondag ; de tweede heeft plaats Zaterdags na Pinksteren : dan worden de kleinere orden, het diakonaat en het priesterschap toegediend. Bijna ieder jaar—in de Paasch-vacantie — heeft daarenboven nog eene andere priesterwijding plaats. Al deze wijdingen, buiten enkele uitzonderingen in deze laatste tijden zijn door Monseigneur Rutten zelf gedaan geworden. Aan 1241 jonge levieten heeft hij het priesterschap toegediend en, even als de Apostel Paulus aan zijn discipel Timotheus, kan hij hun vragen « de gemde te herdenken **die hun gegeven werd door het opleggen zijner handen** ». (2 Tim. 1-6).

Zelden hebben de bisschoppen de gelegenheid de volheid van het priesterschap toe te dienen door de bisschopswijding. Tot nog toe is Mgr. Rutten de eenige van de Belgische bisschoppen die dit voorrecht uitgeoefend heeft en tweemaal heeft hij de bisschopswijding toegediend : eene eerste maal, op 25 Maart 1919, aan Mgr **Laminne**, titularis bisschop van Insehilla, die helaas ! vroegtijdig gestorven is ; eene tweede maal op 11 Februari 1925, aan Monseigneur **Kerkhofs**, titularis bisschop van Doocaraea, hulpbisschop van den Hoogeerwaarden Jubilaris.

In het volbrengen dezer pontificale plechtigheden heeft Monseigneur **Rutten**, gedurende 25 jaren, niet enkel een onvermoeibaren ijver aan den dag gelegd maar ook eene stichtende godsvrucht en eene waardigheid die ontroert.

Op die groote feestdagen is het een opreend genot voor het oog den ouden bisschop op zijn troon in de kathedraal te zien, terwijl van de orgelzaal door het klaarklank speel om in deze liturgische plechtigheden den verbluwenden opvolger van Sint Lambertus te verheerlijken.

***

GROOTE BEDEVAART VAN HET BISDOM LUIK van ST-HUBERT (Ardennen).

Er is voor het Bisdom Luik ter gelegenheid der grootsche feesten welke zullen plaats hebben ter eere van St-Hubertus een groote bedevaart ingericht naar het Heiligdom van St-Hubertus te St-Hubert.

Den 1e Juni zal een speciale trein de bedevaarders naar St-Hubert voeren. Deze zal vertrekken te Luik, Guillemins tegen 8 u. 's morgens.

De trein die om 5.29 u. uit Hasselt vertrekt, te Tongeren stil houdt om 6.19 u. geeft aansluiting aan boven aangeduidden speciaal trein. Aankomst te St-Hubert tegen 10.30 u.

Vertrek uit St-Hubert tegen 4 uur, brengt de bedevaarders te Luik terug tegen 6 u. Geeft aansluiting met den trein voor Hasselt.

Prijs : heen en weer Luik — 2e klas 52.50 fr. 3e klas 35 fr.

Inschrijvingen van vandaag af. Bij de H. H. Geestelijken van O.-L.-V. parochie te Tongeren.

Telt de wet niet voor de socialisten ?

Onlangs hebben de socialisten van Tongeren eene turnmaatschappij gestiert. Weet gij waar deze maatschappij hare herhalingen houdt verschillende keeren per week ?

Op de speelplaats onzer Gemeente Jongensschool ! ! !

En dit nog met toelating van Mijnheer burgemeester Neven, die aan zijne roode bondgenoten niets durft weigeren.

Zou er niet een Kamerlid gevonden worden om aan Minister Huysmans te vragen sinds wanneer onze officieele schoollokalen mogen ten dienste gesteld worden van politieke maatschappijen ?

't Zou wat schoons zijn zoo onze politieke kringen zich beurtelings meester maakten van onze scholen, waar alle politiek streng zou moeten uit geweerd worden.

BUITENLAND

AMERIKA.

Een ongeval dat geluk brengt. — Een man van 55 jaar oud was in een bosch in Canada aan 't boomen vellen, en werd op zeker oogenblik getroffen door een zwaren boomstam. Hij bleef bewusteloos liggen. Toen hij tot bezinning weerkeerde was hij gedurende eenige uren volslagen blind. Opeens kwam er opnieuw licht in de oogen en terzelfdertijd kreeg hij het geheugen weer dat hij over 25 jaar had verloren. Hij herinnerde zich in zijne jonge jaren werkzaam geweest te zijn in eene scheepstimmerwerf en aan boord van een zeilschip als matroos gevaren te hebben van Australië naar Zuid-amerika. De van geval op zoek naar zijne familie en vond nog zijn oude moeder die, ondanks de langdurige scheiding dadelijk haren zoon erkende welke vijf en twintig jaar te voren op geheimzinnige wijze was verdwenen en waarvan zij nooit meer iets had vernomen. Iedereen die den man kende dacht dat hij reeds lang dood was.

FRANKRIJK.

Een paard ingemuurd. — Te Kamerijk is een paard bijna vier jaar lang levend ingemuurd geweest. 't Geldt hier geen feit van barbarschheid maar wel een blijk van verdienstelijkheide vanwege den bezitter van het dier.

Toen de Duitschers in 1914 op Kamerijk opmarsch wilden de bewoners onderhaast zoo alsoek voorzorgen verstoppen. Een boerenbedrijver der stad bedacht : mijn paard zal hier ze niet bederven. En hij besloot een muur te metselen waarachter het arme dier verdoken werd. De Duitschers kwamen, eischten voorwerpen eisten en ook veel meubelen op. Het geheim van den boerenbedrijver bleef goed bewaard en men vraagt zich af hoe de brave man het wel aan boord legde om het dier te voeden, voornamelijk 's Winters, wanneer er geen gras kon gemaaid worden. Op 't laatste van den oorlog, toen de Duitschers zagen dat ze de nederlaag niet meer konden ontgaan en op niets veel acht gaven, werd het paard uit zijn schuilplaats gehaald. Het werd niet meer aangegaan. Ten eerste dere het arme dier was tengevolge der jarenlange opsluiting in de duisternis blind geworden en het ging met stive poten. Het herbeelde echter weldra geheel en thans nog bewijst het dienst aan zijn eigenaar.

De schoone blonde dame. — HET BLEEK DAT ZIJ JONGEN WAS, DIE HANDEL DREEF IN BLANKE SLAVINNEN. — Na een nachtelijke politieronde, hadden de Parijzer agenten een goeden slag geslagen en zij brachten hunne vangst, een aantal damentjes van slecht allooi, aan den politiepost over, om er den nacht verder door te brengen. Des anderendags 's morgens, gaf de heer commissaris er zijn werk van maken en zou hen allen aan een aanwezig onderzoek onderwerpen.

Terwijl de ambtenaar van politie nu bezig was eene lieve schoone te ondervragen, die hare prachtige blonde lokken « à la garçonne » droeg, zeer goed gesmukt was en kostelijke ringen aan de vingers der beide handen droeg begon de commissaris te twijfelen of die « garçonne » eigenlijk geen garçon was. Hij sprak dan ook van eens nader te laten onderzoeken naar de eenzelvigheid van de blondine toen deze hem dit werk bespaarde en volgende biecht sprak :

— Ik ben inderdaad een jongen. Reeds driemaal veroordeeld voor diefstal en handel in blanke slavinnen, nam ik het besluit van profijt te trekken uit mijn geschiktheid om mij voor eene vrouw te doen doorgaan. Ik heb mij dan laten van haarkleur veranderen en ben van bruin, nu zooals ge ziet blond geworden. Dank aan mijne vermommingen is het mij dan ook gelukt al gedurenden tijd uit de handen der politie te blijven. En nu... zoekt gij nu maar verder wie ik eigenlijk ben.

De indentiteit vaststellen was slechts het werk van eenige uren en dank aan de tatoeeringen welke de zonderlinge juffer op verschillende ledematen droeg, kwam men te weet hier te doen te hebben met een zekeren Gabriel Louis Fillon, 35 jaar oud en afkomstig van Lyon. Hij verbleef voor het oogenblik in de rue du Saintonge 19. De kerel woonde daar in een aangenaam gezelschap van een aantal verdachte damentjes, die voor hem zorgden, in zijne behoeften voorzagen en hem tabak en zelfs kloesteren verschaften.

Het blijkt dat de politie hier een goeden slag geslagen heeft. De kerel was in Parijs zoowel als in de provincie gekend als een gevaarlijke handelaar in blanke slavinnen. Er nu bij hem aangeslagen bekoorlijkheid liet inzien dat hij reeds verscheidene keeren gevangen gedaan had.

In plaats van zijn zijden kousen en zijne damenkleederen, heeft men hem nu in een ouden jas gestoken een versleten broek aangetrokken, en hem zoo in de « dans » gedwud tot later.

Rond het bezoek der dertig duizend Amerikaansche Oud-strijders. — Wij hebben reeds herhaaldelijk iets medegedeeld van het Amerikaansche bezoek, dat Parijs en Frankrijk dezen zomer wachten, met van de Amerikaansche plezierreizigers die elk jaar bij duizenden het groote water overstoken maar van de Amerikaansche oudstrijders, die in den oorlog op Fransch grondgebied meegevechten hebben.

Er zullen evenveel oudstrijders komen als er jonge Amerikaansche mannen op Fransch grondgebied gesneuveld op Franse kerkhoven begraven liggen, namelijk dertigduizend.

De dertig duizend oudstrijders, die dezen zomer overkomen, behoeren allen tot het zoogenaamd American Legion, de grootste vereeniging van oudstrijders in de Verenigde Staten, die bijna een miljoen leden telt, gewezen soldaten van land en zeemacht uit den grooten oorlog, die zonder onderscheid van rang, stand, fortuin politieke meening in deze vereeniging allen dezelfde rechten hebben.

Elk jaar houdt het American Legion een congres en dit jaar zal het dat congres te Parijs houden en dan tevens een pelgrimsgeloof ondernemen naar de graven der dertig duizend gesneuvelde wapenbroeders.

Men kan zich voorstellen wat er aan vast zit om dertigduizend Amerikanen te Parijs een ondergekomen te bezorgen, het vervoer van al deze menschen naar Parijs en vandaar naar de soldaten-kerkhoven in te richten en een program samen te stellen, dat de vreemdelingen in staat stelt van Frankrijk-in-vredestijd een goeden indruk te ontvangen.

De regeeringen van de twee landen hebben zich natuurlijk met den vreedzamen inval der dertig duizend bemoeid.

Dezen zijn reeds vrijgesteld van paspoortformaliteiten en de spoorwegmaatschappijen zullen den Amerikaanschen oud-strijders, die aan boord van vijf-en-twintig stoomschepen naar Frankrijk zullen overkomen, groote prijsvermindering op het gewone tarief toestaan.

DUITSCHLAND.

Een dief slikt twee uurwerken in. — In een juwelierszaak der Berlinerstrasse te Wilmersdorff, ten Westen van Berlijn bood zich een jonge man aan en vroeger een zakuurwerk te koopen. Terwijl hij aan het kiezen was, werd de winkelierster aan den telefoon geroepen en de kerel maakte daarvan gebruik om verscheidene uurwerken te grijpen en er mee op den loop te gaan. Een autovoerder zette den dief achterna, die echter een huis binnenvluchtte. Na langdurige opzoekingen kon de politie den schelm daar ontdekken op den zolder, verborgen onder een hoop planken. Hij werd naar den post geleid waar een schupo hem kort nadien verhangen vond bij middel van zijn bretellen. Men kon den wanhopige nog tot het bewustzijn terugbrengen, maar onmiddellijk daarop kloeg hij van hevige maagkrampen ; hij had twee zakuurwerken ingeslikt ! Denzelfden dag nog werd hij geopereerd.

't Militaire Duitschland ontwaakt ! — De Stahlhelm-dagen te Berlijn hebben een betrekkelijk kalm verloop gehad.

Nadat reeds 20.000 man als voorhoede waren opgekomen, van Zaterdag af, hebben zestig speciale treinen de overige betoogers Zondag morgen aangebracht.

In hun grijs uniform, met op de borst de keizerlijke en koninklijke decoraties, bieft deze menschenmassa in orde door de straten gedefileerd.

Per provincie, per staat gegroepeerd, marcheerden allen achter hun vaandels, met monarchistische kleuren.

In Lustgarden, een der grootste parken van Berlijn, heeft de leider der beweging, Seldte, een groote redevoering uitgesproken, waarin hij onder zegde :

De Stahlhelm verklaart den toestand niet te erkennen, door het Verdrag van Versailles geschapen, noch geen enkel der daaropvolgende schikkingen. Hij eischt daarom het herstel van het recht voor Duitschland om zijn landverdediging te richten, de afschaffing van zijn oorlogsschulden, en het herstel van de verliezen door den oorlog geleden door alle volken, die er verantwoordelijk om zijn.

Deze redevoering werd stormachtig toegejuicht.

De hoofden van den Stahlhelm hielden ook een vergadering, waarop zij de voorwaarden bespraken, die zij, om eenigen steun te verkeren, aan den heer Stresemann zouden stellen.

Deze onmiddellijke eischen betreffen, de ontruiming van het Rijnland, en de kwesties met Polen.

Gezien de groote politiemaatregelen hepen de Stahlhelmbetoegingen zonder groote incidenten af.

Ruim 150 personen werden aangehouden de meesten voor uiting van scheldwoorden.

ENGELAND.

Vier gevangenen ontvlucht.

Uit het gevang van Belfort, in de Ierische Ulsterprovincie, zijn Maandag vier veroordeelden ontvlucht in stoutmoedige omstandigheden. In den vroegen morgen hield voor het gevang een machtige auto stil. Het geronk van den motor moet het sein zijn geweest. Vier gevangenen sprongen op dit oogenblik uit hunne cellen, overmeesterden de bewakers die ze hunne revovers ontnamen, bonden aan handen en voeten, en eene prop in den mond duwden. Bij middel van hunne lakens, waarvan ze lange koor-

MENGELWERK van « DE POSTRIJDER ».

— 3 —

DE VELDSLAGEN

van

Rocour en Lawfeld

door JOSEPH LIBOT,
Ridder der Kroonorde.
in leven Kantonale Schoolopziener te Tongeren.

Het Fransche leger stond insgelijks op twee rijen gerangschikt, voetvolk en ruiterij van Membruggen langs Herderen, Riempst Heukelom tot Canne, de linkervleugel dus niet ver van Commandeurschap van den Ouden-Biezen, waar de Hertog van Cumberland zijn hoofdkwartier had en den rechtervleugel bij Canne. Het reservekorps bestaande uit het huis des konings, voetvolk en ruiterij, de gendarmerie en de schutters, bevond zich voor Genoels-Elderen.

Men ziet nog aan het uiteinde der laan, bij het kasteel van Genoels-Elderen, eene gedenkzuil der overwinning van Lawfeld, met opschriften en Fransche namen.

Lodewijk XV in het kamp aangekomen, begaf zich dadelijk tot op de hoogte van Herderen, om den stand der troepen in oogenschouw te nemen.

Van deze hoogte Sibberg geheeten, ontdekt men de uitgestrekte vlakte tusschen den Ouden-Biezen en Maestricht.

Verscheidene schermutselingen hadden plaats tusschen de voorposten, in den achtermiddag van 1e Juli. Bij een dezer schermutselingen verdreven de Franschen de Engelschen uit het gehucht Ellicht, bij **Vijltingen dat zij in brand staken.**

Rond zeven uren 's avonds poogden de verbondene legers zich meester te maken van Riempst, verdedigd door twee brigaden voetvolk. Gedurende twee uren werd er met dertig stukken kanons geschoten, maar zonder uitslag. De koning voorzichtiger geworden sedert het vooral te Fontenoy, waar hij op het punt was in de handen te vallen der Engelschen, bleef bij de achterhoede en bracht tamelijk slecht zegt men, den nacht door in eene pachthoeve te Herderen.

's Anderdaags, 2 Juli, bij het krieken van den dag, woonde hij de Mis bij.

— Tot welk inzicht, vroeg hij eerst aan den priester, gaat zij het H. Misoffer opdragen ?

— Ten einde de overwinning af te smeeken voor het leger Uwer Majesteit, antwoordde de dienaar Gods.

Deze priester, Meers genaamd, ontving van den koning eene lijfrente, die hem regelmatig werd uitbetaald.

Na de Mis stieg Lodewijk te paard, om de voorbereidselen tot het gevecht gade te slaan. Een groot deel van den morgen werd besteed aan tochten en tegtochten, even als eenige schermutselingen tusschen de lichte troepen. De Engelsche wachten, die te Vlijtingen waren, trokken terug tot achter dat dorp, na het in brand gestoken te hebben.

Men ziet nog in de kerk van Vlijtingen, eene zilveren monstrans, dragende het wapenschild met de lelieboom. Dat koninklijk geschenk was als eene lichte vergoeding van hetgeen de parochie te verduren had, daarenboven werd ook de schade betaald, wijl het prinsdom Luik een onzijdig land was.

Rond tien uren, waren al de maatregels voor den aanval genomen en de prins de Clermont ontving het bevel op Lawfeld aan te trekken, terwijl de Graaf d'Estrees naar **Wilre (Wolder) ging om den linkervleugel** aan te randen. Een korps ruiterij, onder het bevel van den Graaf de Ségur, moest dien dubbelen aanval ondersteunen. Wolder door de Pandoers en de Croaten bezet, werd zonder veel tegenstand overmeesterd. Zoo was het niet gelegen met Lawfeld, verdedigd door troepen van Engeland, Hanover, Hesse en Holland. Van de verschillende standpunten der verbondene legers was dit het sterkste : iedere boomgaard van het gehucht was eene citadel.

De brigaden de Monaco, de Ségur en de La Fère kwamen op stormpas tot aan den voet der verschanzingen, onder het vuur van een machtig geschut. De woede van den aanval gaf hun een eerste voordeel, maar de schikking der Hollandsche batterijen en de hulp die gedurig opdangde dwong hen achterwaarts te trekken, na groote verliezen ondergaan te hebben. Zij namen dan nog de brigade de Bourbon bij, met tien kanons en waagden een tweeden aanval, maar met het zelfde gevolg ; het was hun onmogelijk bij het gehucht te blijven waar gedurig verche troepen aankwamen van het voetvolk bij Hees en Kesselt in slagorde, en van de afdeling van Generaal Daun. Een derde aanval waar twee nieuwe brigaden aan deel namen, die van Bettens en van Monin, mislukte nogmaals. De Prins de Clermont, die ieder maal de aanvoerder was en de grootste onversaagdheid, zag herhaalde malen een paard onder hem doodschieten.

De toestand van het Fransche leger wordt hachelijk : veertig bataljons waren het een achter het andere teruggedreven van de Hollandsche verschansingen. Een dubbele beweging van het midden, waar de prins van Waldeck het bevel voerde en van den rechtervleugel van Maarschalk Bathiany naar de koninklijke brigaden, verergerde de zaak.

Toen de koning dit vernam, achtte hij den slag verloren en hij stelde den terugtocht voor. De Maarschalk van Saksen, **integendeel, ofschoon hij geenszins het ernstig gevaar ontkende, wanhoopte nog niet.** Hij gaf zijne bevelen met kalmte vastberadenheid en de tegenwoordigheid van geest was eene zijner bijzonderste begaafdheden. Hij deed eene batterij grof geschut vooruit trekken tot voor de verschansingen, plaatste eenige afzonderlijke stukken aan de ingang der holle wegen, door de Engelsche schutters bezet, en gaf het bevel aan twee nieuwe brigaden van zich bij de zeventste te voegen. Onschoon hij aan waterzucht leed, hetgeen hem verpichtte zich in een tentenrijtuigje te doen vervoeren, steeg hij niettemin te paard, stelde zich zelven aan het hoofd der regimenten en bezetterde den grootste gedeelte der plaats.

De verbondene Mogendheden, die het noodig achten ze te behouden, veranderden dadelijk hunne schikkingen en gansch de linkervleugel van hun voetvolk trok in kolom vooruit. Om deze ontplooing van machten te bedwingen, gaf Maurits van Saksen het bevel aan 's Konings-brigaden, die van de achterhoede deel maakten, in aller ijl de kolom op zij aan te vallen, zij kon inderdaad den schok niet afwenden en vechtt langzamerhand het terrein. Verscheidene ruiterbenden van het midden, die zulks bespeurden namen de vlucht naar den rechterkant, in stede van ondersteuning te brengen, liepen zelf vijf bataljons omver, die van den rechtervleugel naar Lauwfeld kwamen, en brachten zoo groote verwarring in de rangen. De Hertog van Cumberland en de Hollandsche Generaal Cannemburg poogden te vergeefs ze te verzamelen en de orde te herstellen. Twee Fransche regimenten, Bellefonds en Royal-Cravattes maakten de opening en sneden het vijand lijk leger in 't midden door.

De slag was verloren voor de verbondene Mogendheden ; de linkervleugel zat tusschen twee vuren, zonder hoop van hulp en trok terug naar Maestricht. Te vergeefs ook poogde de Engelsche ruiterij afwisseling te brengen door een dollen aanval. Zij werd op den stond omringd door de Fransche schutters en moest de wapens neerleggen. De Generaal, Graaf Legonnier, zoon van een Franschen uitvijkeling, werd gevangen genomen en bij den Koning gebracht.

De Fransche schutters, die zich van hem meester maakten, weigerde eene beurs en eenen ring, die hen werd aangeboden en zegde :

Ik wil enkel uw zwaard.

Het gevecht was geeindigd aan de linkerzijde en de Maarschalk van Saksen nam nieuwe schikkingen om de troepen der Koning in van Hoeralie aan te vallen, die onder het bevel stonden van den Veldmaarschalk Bathiany en enkel het gevecht van uit de verte hadden waargenomen van aan den Ouden-Biezen tot Rosmeer. Het korps van prins de Clermont, dat van graaf d'Estrees en dat van de markies de Clermont-Tonnerre daagden op tusschen Lawfeld en Mopertingen, terwijl het overige van het voetvolk op den vijand aantrok langs Groote-Spauwen. Maar de Maarschalk Bathiany, in overeenkomst met den Hertog van Cumberland begon reeds den terugtocht op Veldwezelt aan en Lanaeken, voorafgegaan van eenige overblijfselen van het leger. Dat geschiedde met orde en zonder veel verliezen. De achterwacht alleen van den prins van Brunswick-Wolfenbuttel werd eenigen stond beschoten. Uit vreeze dat Maestricht belegerd werd, maakte men in der haast eene borstwering van St-Pieter tot Lichtenberg en met het er een garnizoen van tien duizend man, onder het bevel van den prins van Hesse-Cassel, die er bleef tot na de inneming van Berg-op-Zoom, dus tot 19 September.

Het Fransche leger uitgeput van vermoeienis, trok terug naar zijne kwartieren en Lodewijk XV na zijne officieren geluk te hebben gewenscht, ging den nacht doorbrengen op het kasteel van den Ouden-Biezen, dat de vijanden kwamen te verlaten. De Maarschalk van Saksen trok naar het kasteel van baron de Moffart, te Hoesselt, en de Prins de Clermont, naar de pastorij van Rosmeer, waar daags te voren de Hertog van Cumberland verbleef.

Meest al de Fransche gekwetsten werden naar Tongeren gebracht, zoo dat de huizen der burgers en de kerken er vol van waren, de kerk van O.-L.-V. de kerk van het Beginhof, de kerk der predikheeren, het klooster der grauwzusters en der Paters Minderbroeders ; maar in het gasthuis waren er geen, omdat de Graaf d'Argenson, eerste minister van den koning, daar iemand had gesteld om dit gesticht te bewaren voor zijn verblijf.

Er waren inderdaad bij de zes duizend Fransche gekwetsten ; bij de vier duizend vonden den dood op het slagveld en meer dan zeven honderd werden gevangen genomen : een duizendtal paarden werden gedood.

De overwinning kwam dus duur te staan : tien duizend dooden en gekwetsten ! De geschiedenis heeft de namen bewaard van de officieren, die op het slagveld bleven. Onder dat getal was de Graaf van Beieren, Luitenant-Generaal, de Markies de Fronlau, Veldmaarschalk, de kolonel-Luitenant, de Graaf d'Aubeterre, kolonel, de kolonel Dillon en de Brigadier d'Erlack. Nog eens werd de Markies de Fénélon gekwetst, kleinneef van den beroemden Aartsbisschop van Kamerijk ; de jonge Markies de Ségur, nog niet heel en al genezen van eene wonde aan de borst, hem toegebracht door eenen kogel in den slag van Recour, verloor de Lawfeld eenen arm.

De koning zegde tot den Markies de Ségur, zijnen vader :

— Uw zoon, Markies, verdient onkwetsbaar te zijn.

(Wordt vervolgd).